

Oplysninger

fra valgstyrreren i delstaten Niedersachsen

Regler for kommunevalgsystemet i Niedersachsen

Regler for kommunevalgssystemet i Niedersachsen

I Niedersachsen afholdes der hvert femte år valg til mandater for mere end totusinde kommunerepræsentationer (regionsforsamling, amtsråd, byråd, kommuneråd, kommunerådssammenslutninger, bydistriktsråd og sogneråd). I byer, der udgør egen amtskommune, vælges kun byråd. I Hannover og Braunschweig fastsættes yderligere sammensætningen af bydistriktsrådene. I adskillige kommuner skal vælgerne desuden stemme direkte om fuldtids landsråd (amtmænd) og borgmestre.

I kommuner, der tilhører et amt, bliver der højst indkaldt til valg ved fem forskellige valg:

- I kommuner, der er medlem af kommunesammenslutninger i forbindelse med valg til amtsråd, valg til kommunerådssammenslutninger, kommunerådvalg samt valg af borgmester og landsråd (amtmænd).
- I enhedskommuner i forbindelse med amtsrådsvalg, kommunerådvalg samt valg af borgmester, landsråd (amtmænd) og i givet fald sognerådvalg.

Hvem har valgret?

Valgret (såkaldt aktiv valgret) har tyske statsborgere eller EU-statsborgere, hvis de på valgdagen er fyldt 16 år og

- har haft bopæl i valgområdet, hvor de ønsker at stemme, i mindst tre måneder (f.eks. i et amt i forbindelse med amtsrådsvalg),
- ikke er blevet frakendt deres valgret i forbindelse med civil- eller strafferetlig kendelse,
- står på en valgliste eller er i besiddelse af et valgkort.

Valglisterne føres af kommunerne (kommunesammenslutningerne). De valgberettigede optages som hovedregel automatisk på valglisten. Dette sker dog kun, såfremt de valgberettigede har husket at tilmelde sig i kommunen (i rette tid)!

Hvem kan vælges?

Kommunerepræsentationer

Der kan vælges (passiv valgret) personer, som på valgdagen

- er fyldt 18 år,
- har haft bopæl i valgkredsen i mindst 6 måneder (f.eks. i kommunen i forbindelse med kommunerådvalg) og
- har tysk statsborgerskab eller et andet EU-lands statsborgerskab og

- ikke er blevet frakendt retten til at blive valgt i forbindelse med civil- eller strafferetlig kendelse.

Direkte valg

Personer kan vælges til borgmester eller landsråd (amtmand), såfremt de på valgdagen

- er fyldt 23 år, men endnu ikke 65 år,
- har tysk statsborgerskab eller et andet EU-lands statsborgerskab,
- ikke er blevet frakendt retten til at blive valgt i forbindelse med civil- eller strafferetlig kendelse og hvor det er sikret, at den pågældende til enhver tid går ind for grundlovens liberale, demokratiske idégrundlag.

Betingelserne for at kunne blive valgt indebærer ikke, at kandidaten skal have bopæl i det valgområde, hvor vedkommende stiller op.

Hvem kan foreslå valgkandidater?

Kandidater kan foreslås af politiske partier, grupper af valgberettigede (vælgerforeninger) og af enkeltpersoner. De valgretslige bestemmelser indeholder ingen krav for så vidt angår vælgergruppernes målsætninger, deres organisationsform, størrelse etc. Også løse sammenslutninger af vælgere kan således optræde som vælgerforeninger og fremkomme med forslag til valgkandidater til kommunevalg.

Hvordan bliver man indstillet som valgkandidat?

Den, der opfylder betingelserne for at kunne blive valgt, kan

- lade sig opstille som kandidat på et politisk partis liste (= indstilling til valg), såfremt vedkommende ikke tilhører et andet parti eller vedkommende er partiløs,
- etablere en vælgerforening sammen med andre borgere, der har de samme eller lignende interesser, og sammen med disse borgere opstille en fælles liste eller
- opstille som enkeltkandidat til valget.

Udnævnelse af kandidaten og dennes placering på kandidatlisten for et politisk parti eller en medlemsorganiseret vælgerforening (partilignende struktur med vedtægter og partiprogram) skal finde sted ved hemmelig afstemning på partiets eller vælgerforeningens respektive medlems- eller delegeretforsamling.

I forbindelse med den hemmelige afstemning må kun valgberettigede tyskere eller EU-borgere deltage, hvis de er medlemmer af et parti eller en medlemsorganiseret vælgerforening. Den hemmelige afstemning er kun gyldig, såfremt mindst tre valgberettigede personer har deltaget.

Som regel er tre valgberettigede personer nok til oprettelsen af en vælgerforening. Opstilling af kandidater fra en ikke-medlemsorganiseret vælgerforening på kandidatlisten skal foregå på et møde blandt de valgberettigede tilhængere af vælgerforeningen. Det er ikke påkrævet at overholde nogen særlige formaliteter i forbindelse med indkaldelse til et sådant møde. Samtlige valgberettigede tilhængere af vælgerforeningen skal dog have mulighed for at kunne deltage i mødet. Også her gælder det, at opstilling af kandidaterne på listen skal finde sted ved hemmelig afstemning.

Den, der ønsker at opstille til valg som enkeltkandidat, kan foreslå sig selv.

Partier, vælgerforeninger og enkeltkandidater kan således kun fremsende deres kandidatliste, såfremt denne på en officiel blanket støttes af underskrifter fra et bestemt antal valgberettigede fra det pågældende valgområde (nærmere forklaring i nedenstående afsnit "Hvordan foregår valget"). Kun personer, som i forvejen repræsenterer valgområdet (f.eks. i kommunerådet) eller er repræsentant i Forbundsdagen eller Landdagen i Niedersachsen, er fritaget for denne regel. De officielle underskriftblanketter udleveres af valgstyrene for det pågældende valgområde. Her fås desuden yderligere oplysninger f. eks. om antallet af nødvendige støtteunderskrifter.

For opstilling af kandidat på en liste i forbindelse med valg af (fuldtids) borgmester eller landsråd (amtmand) gælder ovennævnte regler tilsvarende.

Hvordan foregår valget?

Vælgerne får udleveret én stemmeseddel for hvert valg, de deltager i (f. eks. én stemmeseddel til amtsrådsvalg og én til kommunerådsvalg, i givet fald også hhv. én stemmeseddel til valg af (landsråd) amtmand eller borgmester).

I forbindelse med valg af repræsentanter (f. eks. til amtsråd, kommuneråd) gælder der en trestemmers valgret med mulighed for stemmekumulation og stemmesplittelse. Vælgerne kan i modsætning til forbundsdagsvalg og landdagsvalg sætte tre kryds på hver stemmeseddel. De kan bruge alle tre stemmer til at stemme på en fælles kandidatliste (fællesliste) eller til at stemme på en enkelt kandidat på listen (kumulation). Stemmerne kan imidlertid også fordeles på flere fælleslister og/eller flere kandidater fra samme liste eller forskellige lister (stemmesplittelse).

Valgsystemet forudsætter, at samtlige valgkandidater er opført på stemmesedlen. Da en enkelt kandidatliste for hele valgområdet (f.eks. kommune, amt) ville omfatte et for stort antal kandidater, opdeles hele valgområdet i nogenlunde lige store underområder med hhv. forskellige kandidatlistes.

Såfremt der skal vælges borgmester eller landsråd (amtmand) i et valgområde, gennemføres valget efter flertalsvalgprincippet. For hvert af disse direkte valg har vælgerne kun én stemme, som de kan give til en kandidat ved afkrydsning på stemmesedlen.

Stemmeoptælling

Kommunerepræsentationer

Mandaterne til kommunerepræsentationerne bliver fordelt i overensstemmelse med principperne for forholdstalsvalg ved personvalg.

I forbindelse med mandatfordelingen anvendes den såkaldte forholdstalsvalgmetode, opkaldt efter englænderen Thomas Hare og den tyske matematikprofessor Horst Niemeyer, hvilket betyder, at stemmeforholdet overføres proportionalt til mandatsforholdet. Det samlede antal pladser, som skal fordeles i den pågældende forsamling, ganges med antallet af afgivne stemmer på en kandidatliste, og resultatet heraf divideres med det samlede antal af afgivne stemmer. Denne beregningsmåde resulterer i en række forholdstal. Hver liste får derpå i første omgang så mange pladser, som dens forholdstal viser af hele pladser. De pladser, som herefter mangler at blive fordelt, får partierne resp. vælgerforeningerne tildelt efter den højeste brøks metode. Ud af det samlede antal inden for partiernes og vælgerforeningernes kandidatvalglistes kommer kandidaterne delvis i betragtning efter personvalgprincippet (rækkefølge i forhold til antallet af personlige stemmer, de har fået), delvis efter listevalgprincippet (rækkefølge i henhold til deres placering på kandidatlisten). Ved kommunevalg findes der ingen minimum stemmeandel ved fordelingen ("spærreregul").

Direkte valg

Direkte valg af borgmestre og (landsråd) amtmænd gennemføres efter flertalsvalgprincippet. Valgt er den person, der har opnået flest stemmer eller som kandidat på den eneste godkendte kandidatliste er blevet valgt af mindst 25 procent af de valgberettigede, og som har fået flertallet af de afgivne gyldige stemmer.

Hvor foregår valget?

Der etableres valgdistrikter til valgene. Mindre kommuner (under 2500 indbyggere) udgør ét valgdistrikt, større kommuner inddeles i flere valgdistrikter. Kommunerne bestemmer antallet af valgdistrikter samt et valglokale for hvert valgdistrikt.

Personer, som står på valglisten, modtager automatisk besked om valget. På denne er det oplyst, i hvilket valglokale vedkommende kan gøre brug af sin stemmeret. Personer, som p. g. a. særlige omstændigheder måtte være forhindret i at møde op til valg eller uforskyldt ikke er blevet optaget på valglisten, kan søge om valgkort og gøre brug af muligheden for at stemme pr. brev.

Hvem står for valget?

Forberedelse og gennemførelse af kommunevalg påhviler først og fremmest kommunerne, hvis valgkontorer skal udføre væsentlige organisatoriske enkeltopgaver, dér blandt f. eks:

- Opstilling og ajourføring af valglisterne
- Oplysning til de valgberettigede om deres valgret
- Udlevering af valgkort og materiale til stemmeafgivelse pr. brev
- Fastlæggelse og indretning/opsætning af valglokaler (valgsteder)
- Indkaldelse af valgbestyrelsesmedlemmer og varetagelse af deres oplæring
- Fremskaffelse af stemmesedler
- Indsamling af valgresultaterne fra de enkelte valgdistrikter
- Opbevaring af valgbilagene

Vigtige forholdsregler og beslutninger skal dog ikke træffes af administrationsmyndighederne, men derimod af uafhængige valgorganer. Disse omfatter valgstyrelserne i amterne, kommunerne og kommunesammenslutningerne, valgkomitéerne, som skal nedsættes for hvert valgområde (f. eks. amt, kommune) samt de til valgdagen udnævnte valgbestyrelser.

Valgbestyrelsernes opgave er først og fremmest kontrol og anerkendelse af de opstillede kandidater og konstatering af det endelige valgresultat.

Valgbestyrelserne er på valgstederne i de enkelte valgdistrikter ansvarlige for et korrekt forløb af stemmeafgivelsesproceduren samt konstatering af valgresultaterne.

Medlemmerne af valgkomitéerne og valgbestyrelserne udnævnes blandt de valgberettigede fra det pågældende valgområde og varetager deres opgave som ulønnet tillidshverv. Enhver valgberettiget person er forpligtet til at påtage sig et sådant tillidshverv. I hele Niedersachsen er der brug for i alt ca. 75.000 personer til tillidshverv i forbindelse med kommunalvalg.

